

Pròleg

Què tenen en comú les paraules *jacuzzi*, *volcà*, *acadèmia* o *magnòlia*? Doncs que procedeixen del nom d'un personatge, real o fictici, o d'algun indret concret. És el que es coneix com a *epònim*, un adjectiu que el diccionari defineix de la manera següent: *que dona el seu nom a un poble, a una ciutat, a una època*. Val a dir, però, que per fer aquest llibre ens hem acollit a descripcions més extenses, que també inclouen la denominació de teories, doctrines, corrents, règims polítics, objectes o, fins i tot, fets abstractes, com també unitats de mesura internacionals, nombroses races canines i moltes espècies florals. I encara hem anat més enllà, per incorporar noms comercials i els de diferents pobles (que en català, contràriament a altres llengües, s'escriuen en minúscula), fins a arribar a l'ésser humà, ja sigui com a representació física (*maniquí*) o artificial (*robot*).

Amb tot això, hem fet una llista de dues-centes seixanta paraules, la gran majoria de les quals estan admeses als diccionaris, tot i que també n'hi ha que no, encara que són de coneixement general. N'hem exclòs les de procedència més òbvia —com *marxisme* o *hitlerià*—, per concentrar-nos en els orígens més curiosos i els personatges més atractius o desconeguts, fins a obtenir un conjunt farcit de persones que han inventat coses sorprenents, o bé les han comercialitzades amb èxit, que han fet descobertes

Pròleg

sensacionals o han formulat teories cabdals. També hi trobareu nombrosos personatges mitològics —grecs o romans—, bíblics i literaris, utilitzats per descriure comportaments o tendències particulars, així com indrets geogràfics representatius.

Guillotina, dàlia, putxinel·li, newton o leotards tenen l'origen en persones reals; *katiuska, robinson, don Joan, lolita o celestina*, en personatges literaris; *venus, eco, lesbianisme, adonis o cereal*, en la mitologia clàssica; *sibari-ta, lacònic, rugbi o far*, en poblacions humanes o indrets geogràfics; *xiruca, lot, rifacli o cacaolat*, en marques comercials... I així fins a dues-centes seixanta paraules rere les quals s'amaga un nom propi que cal descobrir.

Ens hi acompanyes?

Ròmul Brotons